

քանի տարի շարունակ Ռուսաստանի հայերից փողեր է հաւաքում Թիւրքիայի Հայաստանում մի երկրագործական դպրոց բաց անելու համար, որ գնացել է Էջմիածին: Յայտնի է, հայր սուրբը ինչ կարգադրութիւն արեց հաւաքած գումարների մասին, բայց ասում են, որ նա էջմիածնում եպիսկոպոս պիտի ձեռնադրվի և նպատակ ունի այդ գումարների մի մասը նուիրել Մանկունուն:

Ներկայ համարում տպւմ ենք պ. Ա. Արեւելանի նամակը Բագրուդի: Կա արդէն պարոնի երկրորդ նամակը է, որ տպւմ ենք «Մշակ» մէջ: Արեւելանը ինքը արհեստագործ փականագործ է: Մինչև այժմ մեր հայոց մամուլի գաւառական գրողների, թղթակիցների մեծ մասը միշտ եղել են տիրացուներ, վարժապետներ և քահանաներ: Պարզ է որ նրանց գրութիւնները միշտ եղել են իրանց հետաքրքրող հարցերի վրա և այդ պատճառով մեր թղթակցութիւնները միակողմանի են եղել: Արեւելանը մեծ գանազանութիւն կայ այդ գրութիւնների և մի արհեստագործի գործնական, անուսական նիւթ ներկայացնող գրութիւնները:

ԱՆՔԱՆԻՆԻՐՈՊՈՒՅՑ մեզ գրում են, որ տեղային յաջող Սուրենյան հայր սուրբը իր ակաբութեան պատճառով մօտ չորս ամիս գտնվում էր Թիֆլիսում բժշկվելու համար: Հասարակութիւնը յոյս ունի, որ հայր սուրբը կրկին կը վերադառնայ իր պաշտօնատեղին, իսկ այժմ տպւմ ենք, որ նա հրաժարական է տուել և փոխարէնը նշանակել են մի անփորձ և անընդունակ արեւդայ: այդ մի յայտնի արհամարհանք է դէպի Արեւելանցի դպրոցը: Հասարակութիւնը, որ միշտ ունեցել է եպիսկոպոս առաջնորդներ:

ՎԱԿԱՐՇԱՊԱՆՈՒՅՑ մեզ գրում են, որ վանքի տիրացուներից մէկը գողանում է թանկարանից մի թանկարանի քար: Մանկունին իր մօտ կանչելով նրանց հարցում ենք անում, թէ ինչու է գողացել գահարը: Տիրացուն օտոնաստութեամբ պատասխանում է. «չաւտերը այդ քարերից ձեռք ընծայելով, եպիսկոպոսութիւն ստացան, ես էլ վեր առի, որ ձեռք տամ, գտնեմ վարժապետ գաւառում»:

Մեծ-Վարաբէլիսայից մեզ գրում են, որ պ. Կորգանովից յետոյ այդպէս նշանակված անտառապետից ժողովուրդը նոյնքան դժգոհ է, որքան դժգոհ է եղել և պ. Կորգանովից, եթէ ոչ աւելի:

Մեզ գրում են Համալսարանի գիւղից որ այդպէս մի մարդ անձնատուութիւն է գործել: Նոյն գիւղի գաղութական գործերը ամենախայտառակ գրութեան մէջ են. ժողովուրդը դպրոցի հարցի պատճառով կուսկոյցութիւնների է բաժանվել:

ԲԱՆՈՒՅՑ մեզ գրում են «Այստեղի հայերի ընտանեկան կեանքի մէջ այն վատ սովորութիւն կայ, որ ծնողները ամեն ջանք գործ են դնում երեխաներին իրանց մանկական հասակից դարձանքը օտար լեզուով: Ծան մէջ ծառայելու համար էլ վարձում են օտարալեզու աղաքիներին: Մինչև այժմ Բագրուդի հայերը չը կարողացան բմբունել մայրենի լեզուի անհրաժեշտութիւնը ազգութիւնը պահպանելու համար»:

ԲԱՆՈՒՅՑ մեզ գրում են «Այստեղի բնակչական դպրոցում, ինչպէս յայտնի է, հայոց լեզուի դաստառութիւնը վերջնական է 4-րդ դաստառի մէջ: Կրօնաւարտներն է հայոց լեզուի դաստառ և ընդամենը շարժական երկու դաս ունի՝ երեք շաբթի և ութշաբթի, բայց ութշաբթի օրերը գրեթէ երբեք չէ գնում դասի: Կանգաւորում են և 3-րդ դաստառն աշակերտները: Յաւանքի է որ բնակչական դպրոցի բարձր դաստառների աշակերտներն էլ չեն արեւմտական հայոց լեզուն, ինչպէս հարկն է»:

ՎԱՐՔԱՆԻՐՈՊՈՒՅՑ մեզ հաղորդում են հետեւեալ: «Ապրիլ ամսին Վարաբէլիսայի հեռագրատան փողի մեղուկը կտրուել է միջի փողերը տարել էին: Յայտնի է թէ ով է տանողը: Բայց կասկածը ընկել է հեռագրատան ծառայող մի ուսուցիչ վրա, որ իր ցուցմունքները քննիչին տալու ժամանակ ի միջի այլոց աւելացրել է թէ Համալսարանի վարժապետի հետ գնացել էր հասարակաց տուն և այնտեղ 15 րոպէ է ծախսել»:

«Родомъ» լրագիրը հաղորդում է որ Ֆրանսիացի պատկերիչը Բագրուդի իր նիստերը յունվարի 7-ին, 1882 թ.ին:

Հին-ՆԱԽԻԶՆԻԱՆԻՑ հեռագրում են «Рыск. Рыск» լրագիրը, որ այդտեղի ամբողջ գաւառական պոլիցիայի պաշտօնականները հրամարեցրած են իրանց պաշտօնից, որովհետեւ զեզծուները էին գործում գործին ուսուցիչներ և վաճառականներ ծախելու ժամանակ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՅՆԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՅՈՑ
Երէկ Միացեալ ընկերութեանց կեդրոնա-

կան ժողովոյ Ժէ. նիստը տեղի ունեցաւ Վալաթիոյ կեդրոնական վարժարանին մէջ: Ատենը բացուեցաւ ժամ 7 1/2-ին, ի ներկայութեան 30-ի չափ երեսփոխանաց և առժամայ նախագահութեամբ Տոբէր Տ. Փէշտրմաշեան էֆէնտի: Ատենական գործողութեանց կատարուելէն յետոյ, ժողովը Տոբէր խորհրդոյ ատենապետի ընտրութեան ձեռնարկեց, և նախօրէ նստին մէջ սկսուած քուէարկութիւնը շարունակուելով, Նորատուեկան Գարու թիւն էֆէնտի ստացած 16 քուէին դէմ Մինաս Զերազ էֆէնտի ատենապետ ընտրուեցաւ 28 քուէով: Քուէարկութեան արդիւնքը ջերմ ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ ժողովէն: Կարճ դադարէ մը յետոյ, Մինաս Զերազ էֆ. յայտարարութիւն մը կարգաց որ ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ երեսփոխաններէն և որոյ լրագրաց միջոցաւ հրատարակուի որոշուեցաւ: Յետոյ գեր-նախագահի ընտրութիւն կատարուելով, Հիւնքարպէ-յէտեան Տիգրան էֆէնտի այս պաշտօնին կոչուեցաւ 13 քուէով:

Ահաւասին Մինաս Զերազ էֆէնտի յայտարարութիւնը:

«Պարոններ պարտք կը համարեմ ինձ շնորհակալ լինիլ ձեզ այն փառհաւթեան համար որով պատուեցիք զիս այսօր, ինձ յանձնելով Միացեալ ընկերութեանց վարչութեան ղեկին Թէ և անարժան այս բարձր պաշտօնի, պիտի ջանամ ի դերս չը հանել այն յոյսեր, զորս դրած էք իմ պաշտօնավարութեան վրայ: Միակ տեսչս է հաւատարմապէս գործադրել ձեր որոշումներ և բարեւաւել ընկերութեան վիճակը: Քանի որ ընդունեցայ ձեր հրաւեր, պատասխանատու եմ ոչ միայն ձեր առջեւ, այլ և պետութեան և ազգին առջեւ, ոյց օրէնքներն պարտաւոր եմ յարգել իբր հաւատարիմ հպատակ և օրինապահ ազգային: Թէ կատարեմ պարտքերս, պատիւն ձեզ պիտի պատկանի. այլ երբ չարաչար գործածեմ ձեր փառհաւթիւն, ես միայն պիտի արժանանամ պատժի: Տարակույս չունիմ թէ, ընդ հովանեաւ մեր Ոգոստափառ Սուլթանի, որ հաճած է խրախուսել միշտ ամեն ձեռնարկ ոյր նպատակն է քաղաքակրթութիւն ծաւալել Արեւելի մէջ, և մեր բարձրաշնորհ Պատրիարքի, ոյր գահակայութեան օրով կատարուած փառաւորաբոցն գործերէն մին է այս կրթական միութիւն, պիտի շարունակեմք վայելել այն համակրանք և աջակցութիւն, զորս վայելած եմք Արարատեան, Կարօցասիրոց—Արեւելեան և Կիլիկիան ընկերութեանց պանծալի թաւաններէն ի վեր: Այսպէս միայն կարելի է մեզ պահպանել և ծաղկեցունել այն կրթական յարկի՝ ուր մեր հայրենակիցներ կը դիմեն գունդագունդ, և մի լաւագոյն սերունդ ընծայել Հայաստանի և Կիլիկիայի»:

(Մասին)
ՖԻՆԱՆՍԻԱ

Հանրապետութեան նախագահ Գրիֆի օրդան «Paix» լրագիրը յայտնում է, որ Գրիֆի, հաւատարիմ մնալով իր սահմանադրական պարտականութիւններին, չէզոք մնաց ընտրողական հարցի քննութեան ժամանակ և որ եթէ նա բարդուի նախագծի դէմ ձայն տար, նա ամբողջապէս կը մերժվէր: Այժմ Գրիֆի իր պարտականութիւն է համարում խորհուրդ տալ իր բարեկամներին, որ նրանք չընդգրկուին պատգամաւորների ժողովի վճռին: Գամբետտայի հանդիսաւոր ծանապարհորդութեանը «Paix» լրագիրը հեղեղութեամբ է վերաբերվում և նկատում է, որ հանրապետական կառավարութեան մէջ անտեղի է այդքան ոգեւոր-

վել մինչև անգամ ամենանշանաւոր գործիչ անձնաւորութեամբ:

Միւս կողմից Կամբետտայի ծանապարհորդութիւնը ամբողջ Ֆրանսիային հետաքրքրում է: Կահորի բոլոր հիմնարկութիւնները և ընկերութիւնները արժանացել են Կամբետտայի ուշադրութեանը: Խրաքանչիւր պատգամաւորութեանը նա մի բարի խօսք էր տուել և սուր պատասխան էր տալիս: Այն ուսումնարանը, որտեղ սովորել էր Կամբետտա, արժանացաւ նրա այցելութեանը: Ուսանողներից մէկը իր ծառի մէջ նկատեց, թէ բոլոր պրօֆէսորները Կամբետտային ցոյց են տալիս իբրեւ օրինակ: Կամբետտայի նկատեց, թէ նա շատ անգամ ընդգրկուել էր և անբաւականութիւն էր ունենում ուսումնարանական իշխանութեան հետ և որ կարգապահութեան կողմից այս աս օրինակ չէ կարող լինել: Տեղակա էլ քերի հրամանատարը և օֆիցերները յայտնեցին իրանց հաւատարմութիւնը հանրապետութեանը և Կամբետտային, իսկ սու պատասխանեց, թէ ամեն ժամանակ Ֆրանսիական զօրքերը իր առանձին հոգատարութեան և ուշադրութեան առարկայ են եղել: Մի խօսքով Կամբետտա ամեն տեղ ընդունվեցաւ ոչ թէ իբրեւ պատգամաւորների ժողովի նախագահ, այլ իբրեւ երկրի առաջնորդ և կառավարիչ: Նրան ներկայացրել են բազմաթիւ նախագիծեր և խնդիրներ: Ամբողջ Կամբետտային աւելի մեծ իշխանութիւն է վերաբերում, քան թէ նա ունի իսկապէս: Այդ հանգամանքը անհանգիստ է անում Գրիֆիին և նրան շրջապատող անձանց: Ամենքի յոյսը դրված է Կամբետտայի փորձված և փայլուն խելքի վրա, որ նրան թող չի տայ խաբվել այդ ընդհանուր երկրպագութեանը:

Կահորի մէջ կազմված բանկետի ժամանակ Կամբետտա մի ծառայատանեց, որով հերքեց տարածված այն լուրերը, իբր թէ հանրապետութեան նախագահի և իր մէջ որ և է անբաւականութիւն կայ: Բացի այդ Կամբետտա մեծ գովասանքով էր խօսում Գրիֆիի մասին: Սահմանադրութեան մասին Կամբետտա նկատեց. «Ֆրանսիական սահմանադրութիւնը կատարեալ չէ և նա փոփոխութիւնների է կարօտ, բայց այդ փոփոխութիւնների ժամանակը դեռ չէ հասնում: Հանրապետութեանը փառնել կը սպաւնայ, եթէ այժմ սկսենք սահմանադրութիւնը փոփոխել»:

ԱՆԳԼԻԱ

Անգլիական համայնքների ժողովի մէջ Ոգոնեւել պախարակից իրանգական վարչութեանը Կիլիկիան և այլ անձանց կամայականութեամբ կաշնաւորելու և Գուրլինի մէջ պաշարված դրութիւն յայտնելու համար Բացի այդ իրանգական վարչութիւնը դիմել է զինուորական ոյժին Ֆերմերների արտաքսելու համար: Այդ բոլոր կարգադրութիւնները ծառայութեան կամայականութիւն էր անուանում: Իրանգական ազատամիտ պատգամաւոր լիտտան, պաշտպանելով կառավարութեանը, նրա կարգադրութիւնները օրինաւոր էր համարում և այժմեան ծանր դրութեան համար մեղադրում էր իրանգական կալուածական միութեանը: Ֆորստեր աշխատում էր ապացուցանել, որ գործադրած միջոցները անհրաժեշտ էին կեանքի և սեփականութեան պաշտպանութեան համար: Կղանգիայի մէջ: Կառավարութիւնը որոշել է այդ երկրի մէջ վերականգնել կարգապահութիւնը և օրէնքի ոյժը: Գործերը այժմ տեղի լաւ գրութեան մէջ: Դէպ և, Ֆորստերի կարծիքով, այսուհետ նրանք աւելի էլ կը բարեւթվեն: Եթէ կառավարական միութեան անկանխելի կամ այլ անձինք կը շարունակեն իրանց ընդդիմադրութիւնը կառավարութեանը, Ֆորստեր ստիպված կը լինի նրանց դէմ արտաքս կարգի օրէնքների գործադրել և վերջ գնել գործերի այժմեան ապօրինի դրութեանը:

Կալիֆի մէջ կայացաւ կալուածական միութեան ժողովը, որի ժամանակ յայտնվեցաւ, թէ միութեան գանձարանը մի շաբթիվայ ընթացքում մտել է 1,600 ֆունտ ստերլինգ: Ժողովի նախագահը յայտնեց, որ այժմ ամենագլխաւոր ժամանակն է և ժողովուրդը պարտաւոր չէ վճարել կալուածական հարկերը, քանի որ կալուածատէրերը արտաքս կարգի օրէնքները աւելորդ չեն համարում:

Լօնդոնի մէջ նորերում մի ժողով կայացաւ, որի ժամանակ վճռված է. պահանջել պարլամենտական իրաւունքներ այն կանանց համար, որոնք տղամարդկերանց ընտրողական իրաւունքներ սուղ պայմաններին մէջ են գտնվում: Այդ ժողովի նախագահ տիկին Ֆաուսետի ստորագրութեամբ մի խնդիր կը ներկայացնէ պարլամենտին և կը պահանջի ընտրողական իրաւունքներ կանանց համար:

ԻՏԱԼԻԱ

Գարիբալդի նորերում իր բարեկամներից մէկին գրեց հետեւեալ նամակը, որ տպվեցաւ լրագրիւնների մէջ: Ֆրանսիայի և Տունիսի մէջ կապված գաշնադրութիւնը ոչնչացրեց իմ լաւ կարծիքը Ֆրանսիական հանրապետութեան մասին, որին ես պատիւ եմ ունեցել ծառայել զժուար ժամանակներում: Այժմեան հանրապետականները չեն համապատասխանում առաջին հանրապետութեան մարդաւեր ոգուն, որ օրինակ տուեց ամբողջ աշխարհին, ծանաչելով մարդկային բարձր իրաւունքները: Թող յայտնի լինի մեր դրացիներին, որ իտալացիք ցանկանում են բոլոր ժողովուրդների եղբայրութիւնը և որ նրանք երբեք չեն համաձայնի ում և ինչ պարուկ լինել: Եթե միլիոն Ֆրանսիացիներ իր յօգուտը Նապոլէոն III-ի ձայն տալը, որ այժմեան հանրապետականները ամօթով են յիշում, կրկնվեցաւ Նիցցայի մէջ, որտեղ կրկին է ծախված ծառաները խաբված ամբոխի ձայն էին հաւաքում: Ուրեմն Նիցցան Ֆրանսիայի հետ միացնել այնպիսի յանցանք էր, ինչպէս և դեկտեմբերի 2-ը խաղաղի ազգաւորները, իրանց եղբայրներին սիրելով, չէին գանգաւորում իտալական այդ ամենանշանաւոր և զեղեցիկ քաղաքը կորցնելու համար: Բայց իմ համաքաղաքացիները երբեք չեն հրաժարվի Մասսենայի ծնվելու տեղից և, եթէ Ֆրանսիան յամառութեամբ կը մերժէ, որ մենք նրա հետ հաւասար իրաւունքներ ունեցող եղբայրներ ենք, այն ժամանակ խաղաղ չի մոռանայ, որ Նիցցան և Կորսիկան նոյնքան Ֆրանսիական են, որքան ես թուրք եմ, որ իտալացիները նոյն իրաւունքն ունեն պատմական Կորսիկանի վրա, ինչ որ Ֆրանսիան և որ խաղաղ պէտք է պահանջէ Տունիսի կառավարչականութիւնը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Փարիզից հեռագրում են, որ Ֆրանսիացի երեկի գիտնական, գրական (պոլիտիկ) ուղղութեան հետեւող և Ֆրանսիական սենատու անդամ լիտտը մայիսի 21-ին վախճանվել է:

—Խաղաղիւններ ամբայնում են իրանց երկիրը Ֆրանսիայի սահմանի վրա:

—Իրանդիայում անկարգութիւնները շարունակվում են: Արքանտոր կղզու բնակիչները ոչնչացրին անգլիական 5 նուսակներ: Անգլիական պատերազմական չոկեւաւոր հրաձգութիւն սկսեց կղզու բնակիչների վրա: Իրանդիայի մի քանի տեղերում կռիւներ են պատահել ժողովրդի և զօրքերի մէջ:

—Փարիզից հեռագրում են որ վաղիկցուն ներկայացրեց սենատին յանձնաժողովի զեկուցումը, որով յանձնաժողովը մերժում է ընդունել ընտրութեան ձեռնարկները: Բացառելով իր այդ մերժումը նրանով որ ցուցակներով ընտրութիւնը կարող է միջոց տալ մի մարդուն ընտրվել ազգի կողմից զեկուստոր և ազգայնով խախտել Ֆրանսիական հանրապետութեան տանձնաւորութիւնը: Այդ հարցի մասին վիճաբանութիւնները սենատի մէջ չուտով վնասու են:

ՄԵՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 28 մայիսի: Պետական բանկի 5% տոմսեր անաջին շրջանի արժէ 96 ռ. 75 կ., երկրորդ 94 ռ. 50 կ., երրորդ 94 ռ. 37 կ., չորրորդ 94 ռ. 50 կ., ներքին 5% տոմսի փոխառութեան տոմսակը արժէ 225 ռ. 75 կ., երկրորդ 218 ռ. 50 կ., արեւելեան տոմսի փոխառութեան տոմսակը արժէ 93 ռ. 12 կ., երկրորդ 93 ռ. 12 կ., երրորդ 93 ռ. 25 կ.: Ռուսաց 1 ռուբլ Լօնդոնի վրա արժէ 24.53 պլնս, ռուսաց 100 ռ. Համբուրգի վրա արժէ 210 մարկ, Փարիզի վրա արժէ 258 ֆրանկ 62 սանտիմ: Բորսայի արտադրութիւնը հանդիսաւոր է:

Խաղաղիւն—հրատարակող ԴԻԻԴՐ ԱՐՏԱՔԻՆ